

Cím: A „Fókuszpont” című fotókönyv alkotófolyamatának írásos ismertetése

A szerző(k) és / vagy előadó(k) neve: Kovács Anita

Intézmény, kar: Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Szak, specializáció, évfolyam: angol-rajz osztatlan tanárszak, IV. évfolyam

Témavezető(k) neve, tudományos fokozata, beosztása: Szabó Krisztina Ágnes, fotográfus,
gyakorlati oktató munkát segítő munkatárs

A „Fókuszpont” című munkám fotókönyv formájában valósult meg. Maga az alkotófolyamat összesen nyolc hónapot ölelt fel: egy fotó kivételével, 2023. áprilisa és novembere között készültek a képek, illetve a fotókönyv. A könyvben található fotók a mindennapi élet rohanása közben, órára menet, buszra várva, tanulás közben, munkába menet, a hazafelé tartó úton, kirándulások alatt, oktatási épületekben készültek, valamint ezekkel a helyzetekkel ellentétesen, otthon az udvarukban, ahol a hétvégéken ki tudok szakadni a folyamatos rohanásból, amivel az előbbi szituációk járnak.

A folyamatban kiemelt szerepet játszott a megfigyelés és az észrevétel fontossága. Végig a hétköznapi, apró dolgok foglalkoztattak, amik mellett gyakran csak elsétálunk, észre sem vesszük őket, viszont megállásra is készíthetnének minket rohanás közben. Fontosnak tartottam megtalálni ezeket az apró, szép dolgokat, amik ha csak rövid időre is, de lelassításra és csodálkozásra készítettek. Úgy gondolom, hogy ebben a felgyorsult világban időt kell(ene) találnunk a pihenésre és a hétköznapi, de pont ettől gyönyörű dolgok, akár gyermeki, újrafelfedezésére. Számomra ezt az élményt a természetes fények keresése, észrevétele és fotózása jelentette.

Ugyan a fotókon a fények és árnyékok játéka, együttes jelenléte dominál, a folyamat közben a fényeket és a már fent említett pozitív élményeket kerestem, nem pedig a vele kézen fogva járó árnyékokat, melyeket negatív dolgokkal is kapcsolatba lehetne hozni. Ugyanakkor jelen van az a kettősség, hogy fények nélkül nem lennének árnyékok és a fények sem lehetnének kiemelkedőek az árnyékok jelenléte nélkül. A folyamat alatt megtanultam a pillanatokra jobban odafigyelni, hiszen ezek a fények folyamatosan és gyorsabban változnak, mint azt gondoltam volna. Ha láttam egy számomra különleges fény-árnyék kombinációt, azonnal meg kellett örökíteni, hiszen gyakran előfordult, hogy nem volt nálam fényképezőgép vagy telefon, amikor otthon voltam az udvarunkon és fel kellett mennem a fényképezőgépemért vagy telefonomért, mire visszaértem már egy teljesen más fény-árnyék játék fogadott, mint ami megragadott, így a pillanat is elszállt.

A negyvenhét fotó, amelyek végül helyet kaptak a fotókönyvben több száz kép közül lettek kiválasztva, hiszen egy idő után mindenhol kerestem és észrevettem a fényeket, így a hónapok alatt jelentős anyag gyűlt össze. A képek vegyesek: digitális és analóg technikák együttes alkalmazásával készültek. A digitálisan készült fotók mind telefonnal, mind pedig digitális tükörreflexes fényképezőgépekkel készültek. Az analóg lépek egy 35mm-es SLR kamerával készültek, a filmet otthon hívtam elő. Az előhívás folyamata nem volt stresszmentes, hiszen ez volt az első alkalom, hogy a filmes fényképezéssel kísérleteztem,

illetve előhívást sem csináltam még. Ennek ellenére szép végeredmény született; a filmes fotózás és az előhívás is sikeres lett. Míg a digitálisan készült fotók között találhatóak színes és fekete-fehér képek is, az analógok kizárólag fekete-fehérek, ami a hívást is nagyban megkönnyítette. Miután megtörtént az előhívás, a negatívokat a szegedi Rajzművészettörténet Tanszéken egy síküvegek készítésénél használatos átvilágító asztalon fotóztam be a digitális tükörreflexes fényképezőgépem használatával. A negatívok pozitívba történő átalakítása Lightroomban történt. Az összes, fenti időszak alatt készített, fény-árnyék viszonytal kapcsolatos, illetve fényeket dokumentáló fotómat összegyűjtöttem egy mappába, majd miután sikerült meghúzni a határt, hogy honnantól nem került több kép ide, elkezdődött a fotók első körben történő válogatása és szerkesztése. A szerkesztés a Photoshop és a Lightroom programok használatával zajlott. Ez a folyamat hosszúnak és bizonyos szempontból nehéznek ígérkezett. A nehézségét az okozta, hogy viszonylag nagy anyag gyűlt össze, én pedig minden képben láttam valamit, ami megfogott, hiszen a fotók készítése közben is elvarázsoltak a fények és előjött egy fajta gyermeki csodálkozás. Ezt a folyamatot témavezetőm segítsége és tanácsai könnyítették meg és rövidítették le.

Az első körben kiválogatott fotók megszerkesztése után egy második válogatás és a képek megszerkesztése következett. Többféle rendszerezési lehetőségen gondolkoztam, végül pedig három csoportra osztottam a fotókat: az első csoportba a szabályos fény-árnyék játékok, illetve az épített közeg által kialakított fény-árnyék viszonyok kaptak helyet. A másodikban azok a fotók, amik már nem kizárólag szabályosak és amiken már nem csak az épített közeg jelenik meg, azonban még nem csak a természetben jelentek meg, így ez a szakasz egyfajta átmeneti rész lett. Ez az átmenetiség fokozatosan vezeti át a nézőt a harmadik szakaszba, amelyben a kizárólag a természetben előforduló és a természet által kialakított fény-árnyék játékok kapnak helyet. Ezáltal a három szakasz egy ívet leírva, logikailag is összekapcsolódik: az ember által épített közegben megjelenő szabályos fény-árnyék hatásokat fokozatosan oldja fel a második szakasz, majd a harmadik szakaszban pedig csak a természetes környezet és a fény kapcsolata jelenik meg.

Amikor elkezdem a fotókönyvet InDesign-ban összerakni, még nem voltak véglegesen kiválogatva a belekerülő fotók, hanem inkább egy oldalszámot próbáltunk meghatározni témavezetőmmel, ami fölé nem megyek terjedelemben. Az összes fotó, ami végül helyet kapott a fotókönyvben ugyan akkora odafigyeléssel lett kiválasztva és elhelyezve. Figyeltem arra is, hogy az egy oldalpárra kerülő fotók valamilyen módon kapcsolódjanak egymáshoz, jól mutassanak együtt, a nyugalomhoz, harmóniához közelítsenek és ne borítsák fel azt. A véletlenszerűség nem játszik szerepet a könyvben, mindegyik fotó átgondoltan kapta meg a

végleges helyét. A könyvben megjelennek üres oldalak is, ennek az az oka, hogy a néző számára befogadhatóbbá váljanak a fotók és ne legyen túl sok az inger egyszerre, ne terheljék le a befogadót, egyfajta szünetként szolgálnak. Az a szempont is kiemelt figyelmet kapott, hogy a könyvben egy oldalon, oldalpáron belül ne nagyon keveredjenek a színes és fekete-fehér fotók, annak érdekében, hogy ne zavarják egymást be és ezzel is közelítsenek a harmónia irányába. A már említett három szakasz mindegyike analóg fotókkal zárul. Ennek az az oka, hogy az analóg fotókból a digitálishoz viszonyítva jóval kevesebb készült, illetve a szakaszok végére helyezéssel egyszerre szerettem volna őket kiemelkedő helyre rakni és egyértelműen jelezni az egyes szakaszok végét, lezárását.

Miután digitális formában összeállt a fotókönyv, a nyomdába történő eljuttatás következett. 300g-os textúrált papírra lett kinyomtatva két példányban, annal érdekében, hogy ha valamit elrontok is korrigálható legyen. A papír alapú fotókönyvet is teljes mértékben én állítottam össze: a lapok három oldaláról gondosan levágtam a vágójelet, figyelve arra, hogy ne keveredjenek össze a lapok. Miután megszabadítottam a lapokat a vágójelek egy részétől, a könyv gerincét hajtogattam meg harmónika hajtással, úgy, hogy a lapok belső oldalán meghagyott vágójel mentén összeragaszthatóak legyenek. Ennek a folyamatnak a nehézségét az okozta, hogy a lapok széthajthatósága, lapozhatósága megvalósuljon és ne mozduljon el a gerinc, hiszen a negyvenhét fotó huszonnyolc oldalon kapott helyet. Így a textúrált papír jelenlétével és a hajthatóság kiemelt szerepével a gerinc pont olyan vastag lett, hogy fent állt az elmozdulás lehetősége. Ezt a problémát végül sikerült kiküszöbölni, megoldani és egységes lett a gerinc. Miután elkészült a könyv gerince, a borító elkészítése következett. Erősebb kartonokat vontam be fotókartonnal, azért, hogy keményborítás legyen a könyv a strapabíráóság és védelem érdekében. Kívülről fekete lett, míg a belső oldalon a gerinc és a lapok szürkéjével megegyező színű lett. Végül pedig a gerinc és a borító összeragasztása következett: a gerinc külső részénél, fotókarton használatával valósítottam meg. A fotókönyvből nyomtatott második példányra végül nem volt szükség. Az installálás szempontjából fontosnak tartottam, hogy ne csak a fotókönyv legyen jelen, hanem a három szakaszból, három fotó legyen kiemelve a fotókönyvet alátámasztó, felerősítő szereppel. Így a fotókönyv mellett minden szakaszból nyomtatásra és paszpartuzásra került egy-egy fotó: két fekvő 50x70 cm-es méretben és egy álló, 40x50 cm-es méretben. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a fotók egységessége ebben az esetben is figyelmet kapott: ha a három kép egymás mellé van rakva, az árnyékok képről-képre követik egymást és mennek át egyik képről a másikra.

A végső címadásra a fotókönyv teljes elkészülése után került sor. A folyamat alatt

sokáig „A fény ereje” címet szerettem volna adni. Ennek az volt az oka, hogy végig a fényre fókuszáltam, a fény szépségét és erejét szerettem volna kiemelni. A cím végül a „Fókuszpont”-ra módosult. Ez a cím a fotózás technikai oldalából indult ki, ugyanakkor szépen kiemeli az egész könyv lényegét: valamin van a fókusz. Ez a fókusz nem csak a fénynek az erején és annak a pozitív hatásán van, hanem a mindennapok szépségére, az apró dolgokra van helyezve. Arra, bár egy rohanó és folyamatosan változó világban élünk, ami sokszor túl sok ingert és túlterheltséget jelenthet számunkra, fontosnak tartom az ebből a rohanásból való kiszakadást, a megállást és az apró dolgok szépségének észrevételét és értékelését. Ebben az esetben ez a természetes fények kiemelésével valósult meg.

Bár nagyon sok munkát, ötletelést, gondolkozást is időt jelentett a fotókönyvnek az elkészülése, minden pillanatát élveztem és szívesen újra csinálnám. A már régóta bennem bujkáló apró dolgok értékelése felerősödött és bizonyos szempontból kiteljesedett. Ugyan a fotókönyv összeállt és elkészült, a fények továbbra is foglalkoztatnak és a jövőben is szívesen készítenék hasonló munkát.